

Anläggningssektorn jobbar effektivt trots allmän misstro

Anton Liljefors

Anläggningssektorn, och byggbranschen överlag, kritiseras ofta för sin ineffektivitet. Studien visar att man inom anläggningssektorn faktiskt bedriver ett effektivt arbete och istället hålls tillbaka av hinder man inte själv råar på.

Det råder inget tvivel om att den allmänna uppfattningen lyder att man inom byggbranschen jobbar ineffektivt. Vi har alla åkt förbi byggarbetsplatser och tänkt tanken ”Vad sysslar de egentligen med? Det händer ju ingenting!”. Även vetenskapliga studier visar på att man jobbar ineffektivt i byggbranschen. Projekten blir fördröjda, försenade och lever inte upp till den förväntade kvalitén. Varför ser situationen ut som den gör? Och hur skulle man kunna bära sig åt för att rädda vår lidande byggbransch? Denna studie undersökte just det men fokuserade på en specifik del av byggbranschen – nämligen anläggningssektorn.

Anläggningsarbeten kan enkelt sammanfattas som byggarbeten under mark. Under 2022 investerade Sverige 693 miljarder kronor i byggbranschen varav 147 miljarder gick till anläggningsprojekt. Trots att anläggningssektorn står för en dryg femtedel av investeringarna har man studerat den förhållandevis lite. Är den lika ineffektiv som husbyggnadssektorn? Och står den inför samma typ av utmaningar? För att svara på frågorna studerades en av Sveriges största bygg- och anläggningsföretags lokala avdelningar. Avdelningen studerades ur ett lean construction-perspektiv. Lean construction kan kort och gott sammanfattas med att man inte bara lägger tid och fokus på att bygga snabbt. Man fokuserar också på att enbart utföra arbete som faktiskt tillför något till slutprodukten.

Studien visade att man på fallföretaget faktiskt var väldigt duktiga på att jobba effektivt och med en lean-filosofi. Detta trots att allmänhetens och vetenskapens uppfattning

är den motsatta. Med det sagt betyder inte det att arbetena alltid genomförs snabbt. För faktum är att anläggningssektorn står inför unika utmaningar som tyvärr ligger utanför branschens makt att påverka. Dessa är väder och okända markförutsättningar. Dåligt väder försvårar anläggningsarbete avsevärt och kan i vissa fall omöjliggöra det. Man vet heller aldrig vad som ligger i backen vilket gör det omöjligt att planera arbetet i sin helhet på förhand. Föreställ dig att du har en fullspäckad dag med möten du måste klara av men att du under hela dagen måste gissa vad som bör sägas härnäst och att mötena ställs in om det regnar. Helt plötsligt är det inte så lätt att jobba snabbt och effektivt. Dessa problem är inte alls lika påtagliga inom husbyggnadssektorn och därför kan kritik eventuellt vara mer befogad där.

Studien visade dock också att det finns områden som kan utvecklas. Respondenterna på fallföretaget tyckte att de kunde bli bättre på att smala sitt administrativa arbete. Även en ökad medvetenhet om, och aktiv tillämpning av, lean construction hade kunnat bidra till en effektivare verksamhet. Dessutom finns det stor förbättringspotential i samarbetet mellan entreprenörerna och den offentliga sektorn. Fallföretagets uppfattning var att de idag utför kravställt administrativt och byråkratiskt arbete som inte tillför någon nytta. Beställarorganisationernas bristande interna samarbete leder även till missade synergieffekter mellan olika projekt.

Vill ni fortsätta vara kritiska mot byggarbeten så är det helt okej – se bara till att dubbelkolla vilken höjd de jobbar på först. Arbetar de under markytan så är sannolikheten att de jobbar så fort som bara möjligt. Så länge ingen uppfinner en maskin som kan styra vädret eller röntga marken till en billig peng så kommer detta fortsätta vara ett faktum.